

MARCIN ROJSZCZAK

Nieukierunkowana inwigilacja elektroniczna w świetle aktualnego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Streszczenie

W 2016 r. W. Binney, były dyrektor techniczny amerykańskiej Narodowej Agencji Bezpieczeństwa, składając zeznania przed brytyjską komisją parlamentarną, stwierdził, że wdrażając nieukierunkowane programy inwigilacyjne „[w]asz i mój rząd osiągnął to, do czego dążyli terroryści, ale czego sami nie mogli przeprowadzić. Skutkiem tych działań było ograniczenie naszych wolności przy jednoczesnym stworzeniu bariery dla skutecznej walki z terroryzmem”.

Pomimo upływu lat nie słabną kontrowersje dotyczące proporcjonalności stosowania programów inwigilacyjnych zakładających niezróżnicowane i hurtowe gromadzenie danych. Nie brak argumentów dowodzących, że środki tego typu nie powinny być stosowane w państwach demokratycznych. Choć powracają informacje na temat nadużyć oraz wątpliwej użyteczności tego typu rozwiązań, nie brakuje argumentów formułowanych przez zwolenników stosowania środków nieukierunkowanych dowodzących potrzeby (czy nawet niezbędności) ich stosowania dla realizacji celów bezpieczeństwa publicznego.

Przedstawione zagadnienie jest również przedmiotem niesłabnącego zainteresowania ze strony prawodawców oraz judykatury. Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie ewolucji stanowiska ETPC dotyczącego stosowania inwigilacji elektronicznej, w szczególności jej nieukierunkowanych form. Artykuł ma jednak nie tylko zrekapitulować tezy, przedstawione w najnowszym orzecznictwie – w tym w wydanych w 2021 r. przez Wielką Izbę wyrokach *Big Brother Watch i in. v. Wielka Brytania* oraz *Centrum för rättvisa v. Szwecja* – ale również sprowokować dalszą dyskusję na temat trafności stanowiska Trybunału przedstawionego w odniesieniu do najważniejszych zagadnień prawnych związanych z masową inwigilacją. W zamierzeniu autora w ten sposób możliwe jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy obecny standard wyznaczony przez ETPC można uznać za wystarczający do ochrony przed zagrożeniami związanymi z upowszechnianiem nowoczesnych środków inwigilacyjnych i ich coraz szerszym stosowaniem przez organy władzy publicznej.

Słowa kluczowe: inwigilacja elektroniczna – nieukierunkowana inwigilacja – ochrona danych osobowych – prawo do prywatności